

Összefoglaló a XV. Magyar Haltani Konferenciáról

A Magyar Haltani Társaság immár XV. konferenciáját tartotta 2019. március 21--22-én, a Debreceni Egyetem Böszörményi úti kampuszán. A 60 regisztrált résztvevőt és az érdeklődő, díjmentesen megjelent egyetemi hallgatókat Komlói István egyetemi tanár, a Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar dékánja, valamint Juhász Lajos, a Természetvédelmi Állattani és Vadgazdálkodási tanszék vezetője, a rendezvény házigazdája köszöntötte, majd ezt követően a Magyar Haltani Társaság elnöke, Harka Ákos hivatalosan is megnyitotta a konferenciát.

Komlói István, a kar dékánja köszönti a résztvevőket

A kétnapos rendezvény szakmai anyagát 27 szóbeli előadás és öt poszter mutatta be. Az előadások közül a botos kölönte Hargita megyei populációszerkezetével foglalkozó előadás elmaradt, azonban a többi prezentációt érdeklődve hallgatták, illetve olvasták a résztvevők.

Az alapkutatási témájú előadások kb. egyharmada biogeográfiai, egyharmada ökológiai, fennmaradó egyharmada pedig növekedési, morfometriai és populációgenetikai eredményeket ismertetett. Adatokat láttunk itt a Zempléni-hegység, a Hévízi-tó és kifolyója, Budapest várostérség, a Tarna középső- és felső vízgyűjtője, valamint a Tisza bal parti vízgyűjtője és a Zagyva halairól, illetve áttekintést kaptunk a ritka vagy eltűnőfélben levő halfajok utóbbi években Romániában történt észleléseiről. Megtudtuk, hogy a középkorban egyesek úgy tekintettek a tizslábú rákokra, mint lábakkal rendelkező halakra, és hiánypótló helyzetképet kaptunk a természetesen honos és idegen Decapodák aktuális, országos léptékű elterjedési állapotáról. Az utóbbi években megjelent idegenhonos tizslábú rákok közül több fajnak is termálvizekhez kapcsolódóan vannak jelenleg ismert előfordulási adatai, ami azt sejteti, hogy a természetvédelmi szempontból kedvezőtlen idegen fajok terjedésében meghatározó szerepe lehet a felelőtlen díszállattartók közreműködésének.

Az ökológiai témájú előadások foglalkoztak a halak elektromos mintavétellel való detektálási valószínűségével és a mintavételi hibával; az inváziós amurgéb hímjeinek ivari szignáljai, valamint kondíciója és a szaporodási siker közötti összefüggésekkel; a balatoni

folyami gébek egy viszonylag újonnan megjelent galandféreg parazitával (*Ligula pavlovskii*) való fertőzöttségével és annak a tavon belüli térbeli mintázatával; a halgazdálkodási létesítmények elfolyó vizét befogadó víztestekre gyakorolt környezeti hatásaival; valamint a hazai ökológiai kutatásokban újszerű, hidrodinamikai szimulációkat alkalmazó módszerrel végzett elterjedés/élőhelyhasználat és medermorfológia közötti kapcsolatok feltárásával.

A folyami géb növekedési mintázatának időben részletes vizsgálata bemutatta, hogy az éven belül eltérő időpontban történt ívásból származó ivadékok növekedési üteme eltérő, így a korai ívásból származó ivadékok testhossza a gyors növekedés miatt nyár végére eléri az előző évi kései szaporulatból származó fiatal egyedek testhosszát. A fenékjáró küllő hazai állományának (*Gobio gobio* complex) korábbi genetikai vizsgálatait folytatva, hagyományos és geometriai morfometriai módszerek alkalmazásával megvizsgálták a morfológiai különültség mértékét. Az eredmények szerint statisztikailag igazolt, de gyenge mértékű különülés tapasztalható a különböző lelőhelyről származó küllők között, mely különbségben leginkább a hát- és mellúszó közötti távolságnak, a testmagasságnak, valamint a farokalatti úszó és a farokúszó közti távolságnak van jelentősége. A balatoni naphal és folyamigéb-állomány morfometriai vizsgálatait a szóban forgó fajok hazánkban idegenhonos biogeográfiai státusza, valamint a Balaton parti régiójában való tömeges állománysűrűségük motiválta. A balatoni süllők genetikai változatosságának megismerése az állomány tavon belüli térbeli elszigeteltségéről is információkat nyújtott.

Az előadásokat szép számú hallgatóság követte figyelemmel

Az alkalmazott kutatási, valamint természetvédelmi témájú előadások foglalkoztak a Ráckevei (Soroksári)-Duna, a Nagykunsági-főcsatorna, és Budapest várostérség kisvízfolyásainak halegyüttesek alapján történő ökológiai állapotértékelésével; hazai őshonos és egyéb gazdasági szempontból jelentős tokfélék in vivo, ex situ génmegőrzési eljárásokkal történő állománymegőrzésével és az őshonos fajok ehhez kapcsolódó visszatelepítési lehetőségeivel; a balatoni busaállomány esetleges jövőbeni szelektív gyérítésének módját támogatandóan, a busák feltételezett szaporodási vándorlása és a kiváltó környezeti körülmények közötti kapcsolat bioakusztikus vizsgálatával; a domolykó bioakkumulációs sajátságainak különböző szervekre (vázizomzat, kopoltyú, máj) kiterjedő vizsgálatán

keresztül, a vízfolyások nehézfémterheltségének vízgyűjtőn belüli feltárásával; valamint a Garam folyón létesített felsőbesenyői vízerőmű hallépcsőjének halak általi használatával.

A természetvédelem és a vízgazdálkodás közötti hatékony együttműködést elősegítendő célból példákat láttunk arra, hogy milyen esetekben segítheti egymást a két szakterület, a halak mint bioindikátor élőlények vizsgálatán keresztül.

A halgazdálkodási témájú előadások foglalkoztak természetvédelmi célú akvapóniás rendszerek tesztelésével, mely program aktuális eredményeként az ernyősvirágúak közé tartozó védett gyilkos csomorika (*Cicuta virosa*) akvapóniában felnevesztett szaporulatát telepítették vissza sikerrel a növény eredeti élőhelyére; a balatoni süllők szaporodási sikerének támogatásához olyan mesterséges süllőfészkek kidolgozásával, melyek időtállóak, azaz több szezomban is felhasználhatóak, mint az eddig alkalmazott borókafészkek; a természetes vizek mesterséges ivadék-utánpótlásának hatékonyságát befolyásoló szempontokkal és gyakorlati tényezőkkel; valamint egy, a Tisza-tavon árasztásos módszerrel működő mesterséges szaporodóterület kialakításának lehetőségével, mely megvalósulása esetén különösen a fitofil halfajok számára nyújthatna ideális és hiánypótló ívási környezetet.

A konferencia résztvevőinek volt szerencsájük megtekinteni Szendőfi Balázs jelenleg készülöben levő új természetfilmjének néhány előzetes jelentét, mely film a Tisza-tó életét fogja elénk tárni.

A szakmai program végén a konferencia értékelésében Nagy Sándor Alex, a Debreceni Egyetem Hidrobiológiai Tanszékének vezetője kiemelte, hogy a haltani kutatások jövőbeni kihívásai közt feltehetően első helyen kell számolni a felszíni vízkészletek éghajlatváltozásból adódó mennyiségi viszonyainak változásaival, és a vízfolyások csökkenő vízmennyiség következtében történő fokozott növényesedésével.

A konferencia zárszavában Juhász Lajos elmondta, hogy a korábbi konferenciákra történő visszaemlékezés tükrében egy fejlődés látszik a konferenciák színvonalában. E fejlődés érinti a szakmai színvonalat, és a bemutatott témák sokszínűségét is. Örömmel nyugtázta, hogy a jelenlegi konferencián több olyan résztvevő is volt, akik a korábbi konferenciákon még egykori egyetemi hallgatóként, ma viszont már a halas kutatói közösség aktív szakembereként vettek részt. A résztvevőkre vonatkozó sokszínűséget azt is példázta, hogy a XV. Magyar Haltani Konferencián egyaránt voltak jelen egyetemi hallgatók, doktoranduszok, egyetemi oktatók, tudományos kutatók, vízügyi és halgazdálkodási szakemberek is.

Bízunk benne, hogy az alelnök úr által említett fejlődés töretlen jellemzője lesz a jövőbeni konferenciáknak is. Ennek reményében várjuk a jövő évben hagyományosan Tiszafüreden megrendezésre kerülő XVI. Magyar Haltani Konferenciát.

Sály Péter, Maroda Ágnes